

Ivančica Banković-Mandić

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

ibmandic@ffzg.hr

Govorne cjeline u inojezičnom hrvatskom

U vrednovanju ovladanosti stranim jezikom po vještinama često su na svim razinama najlošiji rezultati u razumijevanju slušanoga teksta i to posebno ako se slušanje provjerava na snimljenom zvučnom zapisu i na neprilagođenu tekstu. Razlog je tomu činjenica da je zvučni zapis neprilagođena teksta povezani govor čija su obilježja asimilacije koje se u pisanju ne provode. Prema Opisnom referentnom okviru za hrvatski jezik razine B1 (2013) govornik ove razine može razumjeti asimilirani govor, ali asimilacije ne provodi u čitanju i govorenju. Govornik hrvatskoga jezika na razini B2 također ne provodi asimilacije sustavno, ali se očekuje da u percepciji može segmentirati povezani izgovor – pravilno čuti i eventualno zapisati izgovorene riječi. U radu će se pokazati kako osvijestiti i oprīmjeriti glasovne promjene na granici riječi u nastavi te tako poboljšati razumijevanje slušanoga teksta.

Ključne riječi: govorne cjeline, asimilacije, hrvatski kao ini jezik

1. Uvodno o leksičkoj i govornoj riječi

U početnom učenju hrvatskoga jezika kao drugoga, polaznici kažu kako na nastavi gotovo sve razumiju lektora, ali uopće ne razumiju ljude u svakodnevnom govornom okruženju ili ih vrlo malo razumiju. To nikako ne treba značiti da se u poučavanju nekoga jezika trebaju izbjegavati iskazi s jezičnima asimilacijama i/ili reducirani iskazi već učeniku inog jezika takve iskaze treba postupno približavati. Iskaz je, uostalom, i definiran kao jezični proizvod koji prihvaćaju izvorni govornici kao zaokružen i popraćen određenom intonacijom (Hagège 1995). Uz već objavljene radove o vrednovanju slušanja, o načinu korekcije glasova ili uvježbavanja naglasnih paradigmi s inojezičnim govornicima hrvatskoga jezika (Hrvatski kao ini jezik: katalog (B2) 2012, Banković-Mandić 2014) u ovom će se radu dati naglasak na glasovne promjene na granici leksičkih riječi, tj. unutar govornih riječi. Smatramo da je neizvornim govornicima hrvatskoga jezika razlog nerazumijevanju govora izvornih govornika hrvatskoga jezika i asimilirani i povezan govor, a onda i redosljed riječi te položaj enklitika.

Kod inojezičnih učenika hrvatskoga jezika važno je osvijestiti asimilacije u govoru radi boljšega razumijevanja teksta (određivanja granica riječi) i uvježbati redosljed enklitika. Ovakva se potreba temelji na primjerima iz nastavnih materijala

za slušanje na izbornom kolegiju *Govorne vježbe 3* Croaticumova modula *Hrvatski kao drugi i strani jezik* pomoću kojih će se ilustrirati poteškoće u razumijevanju:

(1) *Past će kiša. Narast će trava. Past će je krava.* [pășće] [narașće] [pășceje]

(2) *Puž šće poljem, a iz svake rupe izviruju miševi.* [pușće], [isvake]

(3) *Tko li bi mi pisao ovo pismo?* [tkolibimi]

Iskustvo iz nastave pokazuje da neizvorni govornici koji nisu bili poučavani govornim riječima, ni asimilacijama koje se provode u govoru, češće griješe u razumijevanju teksta i određivanju granice riječi od onih koji su poučavani govornim cjelinama. Primjere pod (1) i (2) polaznici koji nisu bili poučavani asimilacijama uglavnom ne razumiju, čak ne mogu točno ni odrediti leksičke riječi pa ih zapisuju kao *pașće kiša, pușće*.

Primjer pod (3) također nije bio razumljiv. U zadatku provjere slušanja – je li tvrdnja *Pismo je napisano u kolibi* točna ili netočna, većina ispitanika navodi da je točna.

O važnosti razgraničavanja naglasnih jedinica piše i Garde (1993: 71) ističući da se ne treba povoditi za pravopisnom riječi u tekstu ilustrirajući problem ličnih zamjenica u trećem licu jednine u nekim jezicima (posebno francuskom).

2. Materijali i metode

Ovaj je rad svojevrsan nastavak neobjavljena istraživanja asimilacija iz 2012. godine kada je uočeno da neki neizvorni govornici hrvatskoga jezika ne provode asimilacije ni na visokim razinama učenja. Dopunjen je analizom rezultata razumijevanja slušanja na razini B1 i primjerima iz prakse na različitim razinama poznavanja hrvatskoga jezika. Krenulo se od pretpostavke da su povezan govor i asimilacije razlog lošijih rezultata u razumijevanju slušanog teksta.

3. Asimilacije

Podosta je radova napisano o tome jesu li asimilacije jezična ili izvanjezična kompetencija (Chomski i Halle 1968, Lindblom 1990, Horga 2005).

Da su asimilacije dio jezične kompetencije i predstavljaju fonološku promjenu (pripadaju domeni gramatike) smaraju Chomsky i Halle (1968), dok koartikulacija ima univerzalna svojstva i određena je govornim aparatom (pripada domeni govorne izvedbe).

Lindblom (1990) asimilacije tumači kao posljedicu koartikulacijskih procesa – kao prilagodbu jezičnoga sustava govornim ograničenjima.

U pojašnjenju ovih pojmova Horga (2005) uključuje i čimbenike koji će odrediti fonetske oblike povezanoga govora – lingvističke, komunikacijske i pragmatičke (informacijska struktura, stil, tempo, akcenatska i ritmička struktura, komunikacijski uvjeti, odnosi među sudionicima komunikacije).

Asimilacije u govornim riječima češće su u spontanom govoru nego u čitanju i češće su u govoru neprofesionalnih govornika (Runjić-Stoilova 2011). Artikulacijski

zglobovi ponešto se razlikuju u čitanju i govoru (Horga 2005:71). Iako je i u čitanju i govorenju podjednak broj zglobova i dominira fonoleksički, u govorenju su nešto češći proklitički, enklitički, klauzalni i rečenički zglobovi. U čitanju je dominantan fonoleksički zglob. Smatramo stoga da je za razumijevanje spontanoga govora potrebno neizvorne govornike upoznati s promjenama koje se događaju i u drugim zglobovima, ne samo fonoleksičkim. Također je važan podatak Horgina istraživanja da je u artikulacijskom zglobu uvijek bolje prepoznat drugi član zgloba što se objašnjava činjenicom da je prvi član zgloba u završnom dijelu sloga, a drugi u početnom. Ovime se može objasniti činjenica da je neizvornim govornicima hrvatskoga jezika teško razabirljiv prvi član artikulacijskoga zgloba pa često pišu (i čuju) primjere poput [beščega], [pašće] i sl. Osim toga asimilacije su u suvremenom hrvatskom regresivne te se stoga uvijek promijeni izraz prefiksa, što neizvornom govorniku koji nije poučavan asimilacijama može biti izvor poteškoća u razumijevanju.

Rezultat koji donosi Horga (2005), a koji otvara i potiče nova istraživanja jest neočekivano veća opća razabirljivost sloga u spontanom govoru nego u čitanom. Treba dodati da su ispitanici u njegovu istraživanju bili izvorni govornici hrvatskoga jezika.

Hrvatske gramatike i priručnici (Silić i Pranjković 2005; Škarić 1991, Škarić 2009) pod terminom asimilacija najčešće navode sljedeće promjene: asimilacije po zvučnosti, asimilacije po mjestu tvorbe i ispadanje glasova. U navedenoj se literaturi navodi izgovorno pravilo da se u hrvatskome jeziku u jednoj govornoj riječi mogu izgovoriti dva konsonanta iste zvučnosti u čemu se prvi uvijek prilagođava drugome – *iz pošte* izgovaramo [ispošte]. Pravopisna pravila ne prate izgovorna, u hrvatskome se jeziku u pismu ne ostvaruju jednačenja ako je na kraju prefiksa *d*, a riječ počinje sa *s*, *š*, *c* i *č*. Pišemo stoga *podstuknja*, *podšišati*, *podcrtati* i *odčepiti*. Asimilacije po mjestu tvorbe (ili palatalizacija *s* i *z* ispred nepčanih *š*, *ž*, *č*, *ć*, *đ* i *dž*) definira se izgovorom glasova *s* i *z* koji se izgovaraju kao *š* i *ž* ispred nepčanih glasova kao u primjerima: *vas ću* [vašču], *iz čaše* [iščaše]. Ispadanja glasova objašnjava se posljedicom tvorbe ili nekih pravila jednačenja u hrvatskom jeziku zbog čega se, ako se nađu dva ista glasa, izgovara samo jedan: *najjači* izgovaramo [najači], *iz Zagreba* [izagreba], *iz Siska* [isiska]. U brzem tempu izgovaranja jednačenje se može provesti i pri dodiru dviju punoznačnih riječi: *miš šeće* [mišeće]. Glasovi *t* i *d* ne izgovaraju se ispred poluzatvornih *c*, *č*, *ć*, *đ*, *dž* kao ni skupine *st*, *št*, *zd*, *žd*: izgovaraju: *vidjet ćeš* [vidjećeš], *mast će* [mašće].

3.1. Asimilacije u percepciji i proizvodnji na različitim razinama po ZEROJ-u prema Opisnim okvirima hrvatskog jezika za B1 i B2

U Opisnom referentnom okviru za hrvatski jezik razine B1 (Grgić, Gulešić Machata i Nazalević Čučević 2013) navedeno je da govornik ove razine može razumjeti asimilirani govor, ali asimilacije ne provodi u čitanju i govorenju.

Govornik hrvatskoga jezika na razini B2 također ne provodi sustavno asimilacije, ali se očekuje da u percepciji može segmentirati povezani izgovor – pravilno čuti i eventualno zapisati izgovorene riječi (Gulešić Machata i Grgić 2015).

4. Redoslijed enklitika

Enklitike ili zanaglasnice predstavljaju velik problem neizvornim govornicima u primanju i izgovoru. Naime, često ih ne čuju, a u izgovoru nisu sigurni u njihovu poziciju. Hrvatske gramatike i priručnici ih, među ostalim, definiraju i njihovim položajem – stoje iza riječi koja ima naglasak. Također, dodaju da se izgovaraju zajedno s riječi ispred i nikad nisu naglašene (Silić i Pranjković 2005, Škarić 1991, Škarić 2009)

U enklitike se ubrajaju: upitna čestica *li*, kratki (nenaglašeni) oblici prezenta glagola *biti* i *htjeti*, kratki (nenaglašeni) oblici zamjenica – dativa, genitiva i akuzativa i povratna zamjenica *se*.

U udžbenicima za neizvorne govornike uvježbava se i njihov izgovor. Vježbama u fonetskom dodatku udžbenika za poučavanje inojezičnoga hrvatskoga nastoji se osvijestiti govorna riječ: *Sviđaju li vam se ove slike?* [sviđajulivamse] (Čilaš Mikulić, Gulešić Machata i Udier 2011).

Dodajmo i to da govornici koji nisu prethodno pohađali govorne vježbe nisu čuli (uočili) nenaglašenu zamjenicu u akuzativu u primjeru s početka rada (*Päst će je krava.*) te im je ova rečenica bila potpuno nerazumljiva i nesuvisla, interpretirana kao rečenica u futuru koja opisuje da će krava pasti (s neke visine na tlo). Na neuočavanje kratkoga oblika akuzativa utjecao je i fonetski kontekst. Ovdje se [j] slabije artikulira pa ga neizvorni govornici ni ne čuju, tj. ne uočavaju ni „pseudodužinu“ koja je izvornim govornicima signal da nije rečeno [će] već [ćeje]. Neizvorni govornici nisu uočili ni razlikovnu duljinu vokala glagola koja bi ih mogla usmjeriti na razlikovanje značenja (*Päst će kiša. Päst će je krava.*).

5. Govorne cjeline i asimilacije u govorenju i vrednovanju razumijevanja slušanoga teksta

Vrednovanje ovladanosti stranim jezikom na kolegiju *Jezične vježbe* modula *Hrvatski kao drugi i strani jezik* temelji se na pet razina – provjerava se razumijevanje slušanoga teksta, razumijevanje pisanoga teksta, poznavanje gramatike, pisana produkcija i govorenje.

Iskustveno se pokazalo da su na svim razinama znanja po ZEROJ-u uglavnom najlošiji rezultati u razumijevanju slušanoga teksta – posebno ako se razumijevanje slušanja provjerava na snimljenom zvučnom zapisu neprilagođena teksta u interpretaciji izvornoga govornika koji nema iskustva u poučavanju stranih jezika.

5.1. Asimilacije u govoru neizvornih govornika hrvatskoga jezika (HJ)

Asimilacije inojezični govornici HJ provode samo na najvišoj razini učenja, a neki govornici, vrlo rijetko, na naprednoj razini, što se može vidjeti u Tablici 1 koja donosi rezultate provođenja asimilacija neizvornih govornika hrvatskoga jezika različitih razina znanja u čitanju teksta na hrvatskom jeziku (prema Banković-Mandić 2012).

U tablici su razine poznavanja hrvatskoga jezika prikazane rimskim brojevima od jedan do tri. Rimskim brojem jedan označeni su početnici, rimskim brojem dva oni koji poznaju hrvatski jezik na srednjoj razini, a rimskim brojem tri napredni govornici hrvatskoga jezika. Stručni procjenitelji (kroatisti i fonetičari koji se bave poučavanjem hrvatskoga jezika kao inoga) prema učestalosti provođenja asimilacija uveli su nekoliko kategorija u procjenjivanju: ne asimilira (ako govornik nije proveo ni jednu asimilaciju ili samo jednu), ponekad asimilira (ako je proveo 2 – 3 asimilacije) uglavnom asimilira (ako je proveo pola ili više asimilacija), asimilira (ako je proveo sve asimilacije ili samo jednu nije).

Učestalost asimiliranja	kineski (N=13)			španjolski (N=28)			njemački (N=20)			engleski (N=22)			
	I N=4	II N=2	III N=7	I N=20	II N=6	III N=2	I N=7	II N=7	III N=6	I N=12	II N=7	III N=3	
ne asimilira	4	1	4	12	3	1	6	1		8	3		43
ponekad asimilira		1	2	4	2		1	6			2		18
uglavnom asimilira			1	3	1	1			4	2	2	1	15
asimilira				1					2	2		2	7

Tablica 1: Asimilacije na granici govorne riječi (Banković-Mandić 2012)

Neizvorni govornici, za razliku od izvornih, nisu provodili asimilacije po zvučnosti i mjestu tvorbe u govornim riječima. Primjeri gdje je u tekstu trebalo provesti glasovnu promjenu jednačenja po zvučnosti (označeni simbolima iz IPA-e 1999): iz plastične [isplastifne], iz šalice [ifalice], s gorkim [zgorkim], nas grije [nazgrije], od prijeloma [otprieloma]. Primjeri s glasovnom promjenom jednačenja po mjestu tvorbe: iz čaše [ifʃaʃe], s čime [ʃime], u slast će [uslaetee].

Iz tablice *Asimilacije na granici govorne riječi* vidljivo je da neizvorni govornici uglavnom ne provode asimilacije na granici govornih riječi. Kineski i španjolski govornici sustavno uopće ne provode asimilacije. Njemački govornici napredne razine provode asimilacije kao i svi engleski govornici napredne razine hrvatskoga jezika.

5.2. Rezultati provjere razumijevanja slušanog teksta na B1 i diskusija

U ovom radu donosi se analiza provjere razumijevanja slušanoga teksta na završnom ispitu u akademskoj godini 2014./2015. u odnosu na druge vještine. Broj studenata uključenih u analizu bio je 17. Studenti su bili iz 13 različitih zemalja: iz Kenije, Italije, Argentine (4 polaznika), Afganistana, Francuske, Poljske, Kanade, Danske, SAD-a,

Njemačke (2 polaznika), Bolivije, Čilea, Koreje. Najbolje rezultate iz pisane produkcije ostvarilo je 15 polaznika, najlošiji rezultati bili su iz gramatike – 13 polaznika, a ne kao što se pretpostavljalo, iz slušanja. Pretpostavlja se da su rezultati slušanja prilično dobri jer se 75 % zadataka provjeravalo izborom točne i netočne tvrdnje, a u takvim je zadacima velika mogućnost pogađanja točnoga odgovora. Samo je 25 % zadataka provjere slušanja bilo otvorenoga tipa. Prilično je očekivano da su iz pisane produkcije studenti ostvarili najbolje rezultate jer rabe uvježbane i naučene izraze. Samo je dvoje polaznika imalo najbolji rezultati iz slušanja (od toga je jedan nasljedni govornik iz Kanade, a drugi je govornik njemačkoga jezika). Troje studenata imalo je najlošiji rezultati iz slušanja. To su bili govornici čiji je prvi jezik svahili, talijanski i francuski. U Tablici 2 donose se rezultati analize vještina u postocima. Najlošiji rezultati po vještinama obilježeni su svijetlo sivom bojom, a najbolji tamno sivom bojom. Dodajmo i podatak da nijedan student nije ostvario najbolji rezultat u procjenjivanju ovladanosti gramatikom hrvatskoga jezika. Uočljiv je podatak da su kod dvoje govornika koji su imali najlošije rezultate u slušanju i nešto lošiji rezultati u provjeri gramatičkih kompetencija. Jesu li slušanje i gramatika u pozitivnoj korelaciji, trebalo bi provjeriti na većem uzorku. Također, slušanje bi trebalo provjeriti na drugim tipovima zadataka i na većem uzorku. Ovi rezultati ne pokazuju da je razumijevanje slušanja na razini B1 bilo puno teže u odnosu na druge vještine. S obzirom na (ne)razumijevanje značenja primjera s nastave opisanih u uvodnom poglavlju, valjalo bi provjeriti razumijevanje slušanja s ciljanim zadacima s asimilacijama opisanim u uvodu.

vještina	KEN	IT	AR	AFG	FR	POLJ	KA	D	SAD	AR	AR	NJ	AU	AR	BO	Či	KOR
slušanje	69	88	81	81	82	96	95	91	80	91	97	90	93	84	85	87	87
čitanje	92	98	81	79	95	94	95	88	66	82	92	86	90	79	74	86	84
gramatika	75	96	73	69	82	76	81	86	61	76	94	71	81	72	62	62	89
pisanje	93	95	91	87	95	97	87	95	86	98	100	90	96	91	89	93	95

Tablica 2: Analiza vještina u postocima

6. Smjernice poučavanja asimilacija

Iako analiza rezultata slušanja nije pokazala znatno lošije rezultate u odnosu na druge vještine, s obzirom na poteškoće u razumijevanju slušanih neprilagođenih tekstova koje su uočene u procesu poučavanja, smatramo da je poticajno na svim razinama poučavanja – od početnih do naprednih osvijestiti redoslijed riječi i asimilacije, imajući u vidu leksik i gramatičke teme koje se na određenoj razini poučavaju. Na početnim je razinama preporučljivo uvježbati pravilno čitanje futura u inverziji (mogu se uključiti i teže članjive posljedice asimilacije po mjestu u čitanju futura, npr. [srešćemo]) i asimilacije po zvučnosti na granici riječi koje su uvjetovane poznatim prepozicijama (najčešće prijedlogom iz): *Gledat ćemo film.* [gledaćemo]; *Sve sam naučio iz pravila.* [ispravila].

Na srednjim razinama poučavanja važno je osvijestiti čitanje udvojenih konsonanata i automatizirati položaj enklitika te uz poznate prepozicije uvježbavati asimilacije po mjestu: *Dao sam mu čaj bez šećera.* [daosamu], [bešećera].

Na naprednim se razinama mogu uvježbavati glasovne promjene asimilacija po mjestu koje uključuju imena i toponime te promjene u kojima u asimilaciji sudjeluju konsonantske skupine poput *-st*: *Vječeslav s Đurđicom dijeli svoju radost čitanja*. [žđurđicom], [radoščitanja].

Primjeri cjelovitijih vježba donose se u prilogu rada.

7. Zaključak

Poteškoće koje neizvorni govornici imaju u slušanju zvučnoga zapisa izvornoga, neprilagođena teksta određene su obilježjima povezanoga govora čija su glavna svojstva asimilacije koje se u pisanju ne provode kao i prelaženje naglaska na proklitiku. Još je veći problem s razumijevanjem ako se sluša tekst govornih neprofesionalaca koji statistički u govoru provode više asimilacija nego govorni profesionalci.

Najveći su problem asimilacije po zvučnosti, asimilacije po mjestu tvorbe i ispadanje glasova. Slijed učenja i poučavanja asimilacija trebalo bi sustavnije istražiti kao i uvjete u kojima se ostvaruju – jesu li to morfofonološki i/ili morfosintaktički uvjeti.

Prilozi

Prilog 1

Primjeri vježba za nastavnu cjelinu jednačenja iz fonetskog dodatka udžbenika za poučavanje hrvatskog jezika (Čilaš Mikulić, Gulešić Machata i Udier 2011)

Poslušajte i zapišite riječi koje ste čuli, a onda ih pravilno izgovorite.

Neki ljudi ne mogu _____.

Ako vam je čaj prejak, u _____ vam ići mlijeko i čaj.

Ljubitelji čaja kažu da je jako važno _____ se pije čaj.

Ističu da je važno i _____ se pije.

_____ popiti zeleni čaj.

Izgovoreno: [beščaja], [slašće], [ščime], [iščega], [večerašču]

Treba zapisati: bez čaja, slast će, s čime, iz čega, večeras ću

Prilog 2

Primjeri vježba za nastavnu cjelinu jednačenja iz fonetskog dodatka udžbenika za poučavanje hrvatskog jezika (Čilaš Mikulić, Gulešić Machata i Udier 2011)

Poslušajte i ponovite:

s + č = šč S čime pijete kavu? [ščime]

s + ć = šć Danas ću pospremati kuću. [današču]

z + č = šč Studenti iz Češke oslovljavaju profesora: Gospodine profesore. [iščeške]

z + š = š Iz Španjolske je stigla posebna perilica. [išpanjolske]

st + č = šč Mast čuvaj na hladnom i tamnom mjestu. [maščuvaj]

st + ć = šć	Hrast će prolistati na proljeće. [hrašće]
z + đ = žđ	Ovo je rajčica iz Đurinog vrta. [ižđurinog]
z + dž = ždž	Iz džepa mu je ispala kovanica. [iždžepa]

Literatura

- Banković-Mandić, Ivančica. 2012. *Izgovorna obilježja učenika hrvatskoga kao drugoga i stranoga jezika na različitim stupnjevima znanja*. Doktorski rad. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Banković-Mandić, Ivančica. 2014. "Fonetske vježbe za inojezične govornike hrvatskoga". U *Savjetovanje za lektore hrvatskoga kao inoga jezika, 2. zbornik radova*, uredili Čilaš Mikulić, Marica i Juričić, Antonio, 29–41. Zagreb: FF-press.
- Chomsky, Noam i Halle, Moris. 1968. *Sound Pattern of English*. New York: Harper and Row.
- Čilaš Mikulić, Marica, Gulešić Machata, Milvia i Sanda Lucija Udier. 2009. *Razgovarajte s nama! Vježbenica, gramatika i fonetika hrvatskog jezika za više početnike*. Zagreb: FF press.
- Čilaš Mikulić, Marica, Gulešić Machata, Milvia i Sanda Lucija Udier. 2011. *Razgovarajte s nama! Vježbenica, gramatika i fonetika hrvatskog jezika za niži srednji stupanj*. Zagreb: FF press.
- Garde, Paul. 1993. Naglasak. Zagreb: Školska knjiga.
- Grgić, Ana, Gulešić Machata, Milvia i Iva Nazalević Čučević, ur. 2013. *Hrvatski B1: Opisni okvir referentne razine B1*. Zagreb: FF press.
- Gulešić Machata, Milvia, Grgić, Ana, ur. 2015. *Hrvatski B2: Opisni okvir referentne razine B2*. Zagreb: FF press.
- Hagège, Claude. 1995. *Struktura jezika*. Zagreb: Školska knjiga.
- Landau, Ernestina, Lončarić, Mijo, Horga Damir i Ivo Škarić. 1999. "Croatian." U *Handbook of the International Phonetic Association. A guide to the use of the International Phonetic Alphabet*, 66-69. Cambridge: Cambridge University Press.
- Horga, Damir. 2005. "Izgovorni zglobovi u spontanom govoru". U *Od fonetike do etike*, uredio Pranjković, Ivo, 63-74. Zagreb: Disput.
- Hrvatski kao ini jezik: Ispitni katalog (B2)*. http://dokumenti.ncvvo.hr/Drzavna_matura/2014-06-06/ini_hrv_b2_katalog.pdf autori Zrinka Jelaska i suradnici: Ivančica Banković-Mandić, Marijana Bašić, Marija Bošnjak, Ana Grgić, Milvia Gulešić Machata, Zrinka Kolaković, Josip Lasić, Željka Macan, Jasna Novak Milić, Ivana Trtnanj, Sanda Lucija Udier, preuzeto 12. prosinca 2012.
- Lindblom, Björn. 1990. "Explaining phonetic variation: a sketch for the H&H theory". U *Speech production and speech modeling*, uredili Hardcastle J. William, Marchal, Alain, 403-441. Dordrecht, Boston, London: Kluwer Academic Publishers.
- Runjić-Stoilova, Anita. 2011. *Asimilacije na granici fonoloških riječi unutar govorne riječi*. Neobjavljeni doktorski rad. Filozofski fakultet, Zagreb.
- Silić, Josip; Pranjković, Ivo. 2005. *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta*. Zagreb: Školska knjiga.

Škarić, Ivo. 1991. „Fonetika hrvatskog književnog jezika“. U *Povijesni pregled, glasovi i oblici hrvatskoga književnog jezika*, uredio Katičić, Radoslav, 61–337. Zagreb: HAZU – Globus.

Škarić, Ivo. 2009. *Hrvatski izgovor*, Zagreb: Nakladni zavod Globus.

Spoken Words in Croatian as L2

In evaluating of foreign language by different skill levels, often at all levels the worst results are in understanding the listened text, especially if listening is checked on recorded text which is not adapted to foreign speakers. The reason for this is in the fact that in spoken words there are assimilations which are not present in written text. According to the Descriptive Framework for Croatian Level B1 according to CEFRL, the speakers of this level can understand assimilated speech, but there is no assimilation in their reading and speaking. The speakers of the Croatian language at level B2 according to CEFRL also do not assimilate systematically, but it is expected that they can correctly hear and write the spoken words. The paper will show how speakers of Croatian as L2 could be more aware of assimilation on the word boundary and how it can improve their listening comprehension.

Keywords: *spoken words, assimilation, Croatian as L2*